

คำนำ

เอกสารหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นหลักสูตรฝึกอบรมภายใต้โครงการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาคู และบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดถือภารกิจและพื้นที่เป็นฐานด้วยระบบ TEPE Online โดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร โดยพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้หลักสูตรและวิทยาการที่มีคุณภาพ เน้นการพัฒนาโดยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ในทุกที่ทุกเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน จะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อยังประโยชน์ต่อระบบการศึกษาของประเทศไทยต่อไป

สารบัญ

คำนำ	1
หลักสูตร “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน”	3
รายละเอียดหลักสูตร	4
คำอธิบายรายวิชา	4
วัตถุประสงค์	4
สาระการอบรม	4
กิจกรรมการอบรม	4
สื่อประกอบการอบรม	4
การวัดผลและประเมินผลการอบรม	5
บรรณานุกรม	5
เค้าโครงเนื้อหา	6
ตอนที่ 1 ความหมาย ความสำคัญและแนวคิดสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน	8
ตอนที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน	10
ตอนที่ 3 คุณค่าของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน	17
ตอนที่ 4 บทบาทผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน	19
ใบงานที่ 1	21
ใบงานที่ 2	22
ใบงานที่ 3	23
ใบงานที่ 4	24

หลักสูตร

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

รหัส TEPE-02129

ชื่อหลักสูตรรายวิชา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ปรับปรุงเนื้อหาโดย

คณาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหา

ดร.เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า

นางสาวกัญญา พรหมพิทักษ์

ดร.วรรณษา ช่องดารากุล

รศ.ดร.อารี พันธุ์มณี

รศ.ลัดดา ภูเกียรติ

รายละเอียดหลักสูตร

คำอธิบายรายวิชา

อธิบายความหมาย ความสำคัญของแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถบูรณาการกระบวนการจัดการความรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มคุณค่าในการจัดการเรียนการสอน และสามารถดำเนินการบริหารจัดการการเรียนในบทบาทของผู้สอน และจัดการผู้เรียนให้เข้าสู่บทบาทของผู้เรียนในบริบทของการแก้ปัญหา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. อธิบายความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
2. อธิบายแนวคิดหลักการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
3. อธิบายกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
4. ระบุคุณค่าของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
5. อธิบายบทบาทผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

สาระการอบรม

- ตอนที่ 1 ความหมาย ความสำคัญและแนวคิดสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
- ตอนที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
- ตอนที่ 3 คุณค่าของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
- ตอนที่ 4 บทบาทผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

กิจกรรมการอบรม

1. ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม
2. ศึกษาเนื้อหาสาระการอบรมจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์
3. ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากใบความรู้
4. สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้
5. ทำใบงาน/กิจกรรมที่กำหนด
6. แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่สนใจ
7. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร
8. ทำแบบทดสอบหลังการอบรม

สื่อประกอบการอบรม

1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
2. ใบความรู้
3. วีดิทัศน์
4. แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
5. กระดานสนทนา (Web board)

6. ใบงาน
7. แบบทดสอบ

การวัดผลและประเมินผลการอบรม

วิธีการวัดผล

1. การทดสอบก่อนและหลังอบรม โดยผู้เข้ารับการอบรมจะต้องได้คะแนนการทดสอบหลังเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70
2. การเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ส่งงานตามใบงานที่กำหนด เข้าร่วมกิจกรรมบนกระดานสนทนา

บรรณานุกรม

- ประวิทย์ บึงสว่าง และคณะ. 2547. รายงานการวิจัยและพัฒนาการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้มัลติมีเดียเพื่อการศึกษาการทดลองทางเคมี. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สกศ.
- ประไพลิน จันทน์หอม. 2547. ศึกษาผลการสอนวิชาสุนทรียภาพของชีวิตโดยใช้เทคนิคการจัดผังมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนสภรณ์ วิฑูรเมธา. 2544. การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก. รั้งสิตสารสนเทศ 7, (มกราคม - มิถุนายน): 49-61.
- มณฑรา ธรรมบุศย์. 2545. การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้ PBL. วารสารวิชาการ 5, 2 (กุมภาพันธ์): 11-17.
- วัชรา เล่าเรียนดี. 2547. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศการสอน. นครปฐม:โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วัลลี สัตยาศัย. 2547. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก รูปแบบการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : บริษัท บุ๊คเน็ต จำกัด.
- วิมล ชอบชื่นชม. 2550. Problem-Based Learning กับการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน. วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต. 1, 1 (มกราคม): 86 – 89.
- Arends, R. I. 1998. Learning to teach. Problem-based instruction. McGraw-Hill, 347-410.
- Woods, D.R. 1994. Problem-based learning: how to gain the most from PBL, Woods Publisher, Waterdown ON Canada distributed by McMaster University Bookstore, Hamilton.
- Xun, G., Lourdes, G. P., and Nelson E, 2010. A cognitive support system to scaffold students' problem-based learning in a web-based learning environment. The Interdisciplinary Journal of Problem-based Learning. 4, 1: 30-56.
- Yang, S.P. 2002. Problem-based learning on the World Wide Web in an undergraduate kinesiology class: an integrative approach to education. Thesis (MSc) The University of New Brunswick.

หลักสูตร TEPE-2129

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

เค้าโครงเนื้อหา

ตอนที่ 1 ความหมาย ความสำคัญและแนวคิดสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน แนวคิด

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เริ่มต้นจากปัญหา และวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยทำงานเป็นกลุ่ม จัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและสืบค้นข้อมูลในการแก้ปัญหา บูรณาการความรู้ ทักษะกระบวนการ เพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. อธิบายความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
2. อธิบายแนวคิดหลักการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตอนที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

เรื่องที่ 2.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

เรื่องที่ 2.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

เรื่องที่ 2.3 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

แนวคิด

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองจัดสถานการณ์ต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้เห็นปัญหาและกำหนดปัญหาได้ นำไปสู่การสืบค้นข้อมูล สมาชิกในกลุ่มร่วมกัน สังเคราะห์ความรู้ สรุปลงความรู้ ร่วมกันนำเสนอและประเมินผลงาน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถอธิบายกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตอนที่ 3 คุณค่าของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

แนวคิด

การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้เรียนมีทักษะการสืบค้นข้อมูล การทำงานเป็นกลุ่ม การอภิปราย การแก้ปัญหา เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเกิดการคิดอย่างเป็นระบบ สร้างองค์ความรู้ได้และนำไปประยุกต์ใช้ให้ เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถระบุคุณค่าของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตอนที่ 4 บทบาทผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน **แนวคิด**

ผู้สอนมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ รู้จักแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเข้าใจศักยภาพของผู้เรียน และเข้าใจแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานอย่างชัดเจนทุกขั้นตอน และ ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความรับผิดชอบและมีทักษะในการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถอธิบายบทบาทผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตอนที่ 1 ความหมาย ความสำคัญและแนวคิดสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อผู้เรียน ปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้ และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานนี้มีการพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกในช่วงปลาย ค.ศ.1969 โดยคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ (Faculty of Health Sciences) ของมหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ (McMaster University) ที่ประเทศแคนาดาโดยเริ่มใช้กับนักศึกษาแพทย์ฝึกหัด หลังจากนั้นได้ขยายไปสู่มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาหลายแห่ง ส่วนใหญ่นำไปใช้กับหลักสูตรของนักศึกษาแพทย์ เนื่องจากผู้เรียนสาขาการแพทย์นั้นต้องใช้ทักษะวิเคราะห์ปัญหาทางการรักษาสูง ต่อมาในปี ค.ศ. 1980 การจัดการเรียนรู้แบบนี้ได้ขยายไปสู่สาขาอื่น อาทิ สาขาวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ และได้มีการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรสาขาต่างๆ อีกด้วย (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2548)

1. ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สรุปได้ดังนี้

1.1 ต้องมีสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและเริ่มต้นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้

1.2 ปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ควรเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นพบเห็นได้ในชีวิตจริงของผู้เรียนหรือมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริง

1.3 ผู้เรียนเรียนรู้โดยการนำตนเอง (Self - Directed Learning) ค้นหาและแสวงหาความรู้คำตอบด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้เรียนจึงต้องวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง บริหารเวลาเอง คัดเลือกวิธีการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.4 ผู้เรียนเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยเพื่อประโยชน์ในการค้นหาความรู้ ข้อมูลร่วมกัน เป็นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุและผล ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการรับส่งข้อมูล เรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และฝึกการจัดการระบบตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ความรู้คำตอบที่ได้มีความหลากหลายองค์ความรู้จะผ่านการวิเคราะห์โดยผู้เรียน มีการสังเคราะห์และตัดสินใจร่วมกัน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนี้นอกจากจัดการเรียนเป็นกลุ่มแล้วยังสามารถจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้เป็นรายบุคคลได้ แต่อาจทำให้ผู้เรียนขาดทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

1.5 การเรียนรู้มีลักษณะการบูรณาการความรู้ และบูรณาการทักษะกระบวนการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และคำตอบที่กระจ่างชัด

1.6 ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้จะได้มาภายหลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแล้วเท่านั้น

1.7 การประเมินผลเป็นการประเมินผลจากสภาพจริง โดยพิจารณาจากการปฏิบัติงาน ความก้าวหน้าของผู้เรียน

2. ลักษณะของปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สิ่งสำคัญที่สุดคือปัญหาหรือสถานการณ์ที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ลักษณะสำคัญของปัญหามีดังนี้

- 2.1 เกิดขึ้นในชีวิตจริงและเกิดจากประสบการณ์ของผู้เรียนหรือผู้เรียนอาจมีโอกาสเผชิญกับปัญหานั้น
- 2.2 เป็นปัญหาที่พบบ่อย มีความสำคัญ มีข้อมูลประกอบเพียงพอสำหรับการค้นคว้า
- 2.3 เป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบชัดเจนตายตัว เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน คลุมเครือ หรือผู้เรียนเกิดความสงสัย
- 2.4 ปัญหาที่เป็นประเด็นขัดแย้ง ข้อถกเถียงในสังคม ยังไม่มีข้อยุติ
- 2.5 เป็นปัญหาอยู่ในความสนใจ เป็นสิ่งที่อยากรู้ แต่ไม่รู้
- 2.6 ปัญหาที่สร้างความเดือดร้อน เสียหาย เกิดโทษภัยและเป็นสิ่งไม่ดีหากใช้ข้อมูลโดยลำพังคนเดียวอาจทำให้ตอบปัญหาผิดพลาด
- 2.7 เป็นปัญหาที่มีการยอมรับว่าจริง ถูกต้อง แต่ผู้เรียนไม่เชื่อว่าจริง ไม่สอดคล้องกับความคิดของผู้เรียน
- 2.8 ปัญหาที่อาจมีคำตอบหรือมีแนวทางในการแสวงหาคำตอบได้หลายทาง ครอบคลุมการเรียนรู้ที่กว้างขวางหลากหลายเนื้อหา
- 2.9 เป็นปัญหาที่มีความยากความง่าย เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน
- 2.10 เป็นปัญหาที่ไม่สามารถหาคำตอบได้ทันที ต้องการการสำรวจค้นคว้าและการรวบรวมข้อมูลหรือทดลองดูก่อน จึงจะได้คำตอบ ไม่สามารถที่จะคาดเดาหรือทำนายได้ง่ายๆ ว่าต้องใช้ความรู้อะไร ยุทธวิธีในการสืบเสาะหาความรู้จะเป็นอย่างไรหรือคำตอบ หรือผลของความรู้เป็นอย่างไร
- 2.11 เป็นปัญหาส่งเสริมความรู้ด้านเนื้อหาทักษะ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา

สรุป

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อผู้เรียน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง โดยมีลักษณะสำคัญที่มีปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ค้นหาข้อมูลความรู้ร่วมกัน และประเมินผลตามสภาพจริง

ตอนที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

เรื่องที่ 2.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

สิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานคือ **ปัญหา** เพราะปัญหาที่ดีจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่แสวงหาความรู้ ในการเลือกศึกษาปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ประสบการณ์ความสนใจและภูมิหลังของผู้เรียน เพราะคนเรามีแนวโน้มที่จะสนใจเรื่องใกล้ตัวมากกว่าเรื่องไกลตัว สนใจสิ่งที่มีความหมายและมีความสำคัญต่อตนเองและเป็นเรื่องที่ตนเองสนใจใคร่รู้ ดังนั้น การกำหนดปัญหาจึงต้องคำนึงถึงตัวผู้เรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ปัญหาก็ยังต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนอีกด้วย

การนำแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรมีขั้นตอนพิจารณาประเด็นต่างๆ เพื่อประกอบการเลือกใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ในแนวทางนี้ ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่ควรดำเนินการ ดังนี้

1.1 พิจารณาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดูจากมาตรฐานและตัวชี้วัดให้เหมาะสมกับวิธีการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทั้งทางด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ จากนั้นจึงเลือกเนื้อหาสาระมากำหนดการสอน เช่น พิจารณาว่า มาตรฐานและตัวชี้วัดต้องการให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการค้นหาและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น

1.2 กำหนดแหล่งข้อมูล เมื่อผู้สอนพิจารณาจากมาตรฐานและตัวชี้วัดและกำหนดเนื้อหาสาระแล้ว ผู้สอนต้องกำหนดแหล่งข้อมูลต่างๆ ให้เพียงพอเพื่อให้ผู้เรียนนำมาแก้ปัญหาหรือค้นหาคำตอบได้ ซึ่งแหล่งข้อมูลเหล่านี้ ได้แก่ ตัวผู้สอน ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต วิทยุทัศน์ บุคลากรต่างๆ และแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

1.3 กำหนดและเขียนขอบข่ายปัญหาที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนต้องการศึกษา ค้นหาคำตอบ

1.4 กำหนดกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการสอนที่ผู้สอนเลือกหรือสร้างขึ้นมาจะต้องทำให้ผู้เรียนสามารถเห็นแนวทางในการค้นพบความรู้หรือคำตอบได้ด้วยตนเอง

1.5 สร้างคำถาม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำเนินกิจกรรมได้ ควรสร้างคำถามที่มีลักษณะกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจงานที่กำลังทำอยู่และมองเห็นทิศทางในการทำงานต่อไป

1.6 กำหนดวิธีการประเมินผล ควรเป็นการประเมินผลตามสภาพจริงโดยประเมินทั้งทางด้านเนื้อหา ทักษะกระบวนการและการทำงานกลุ่ม

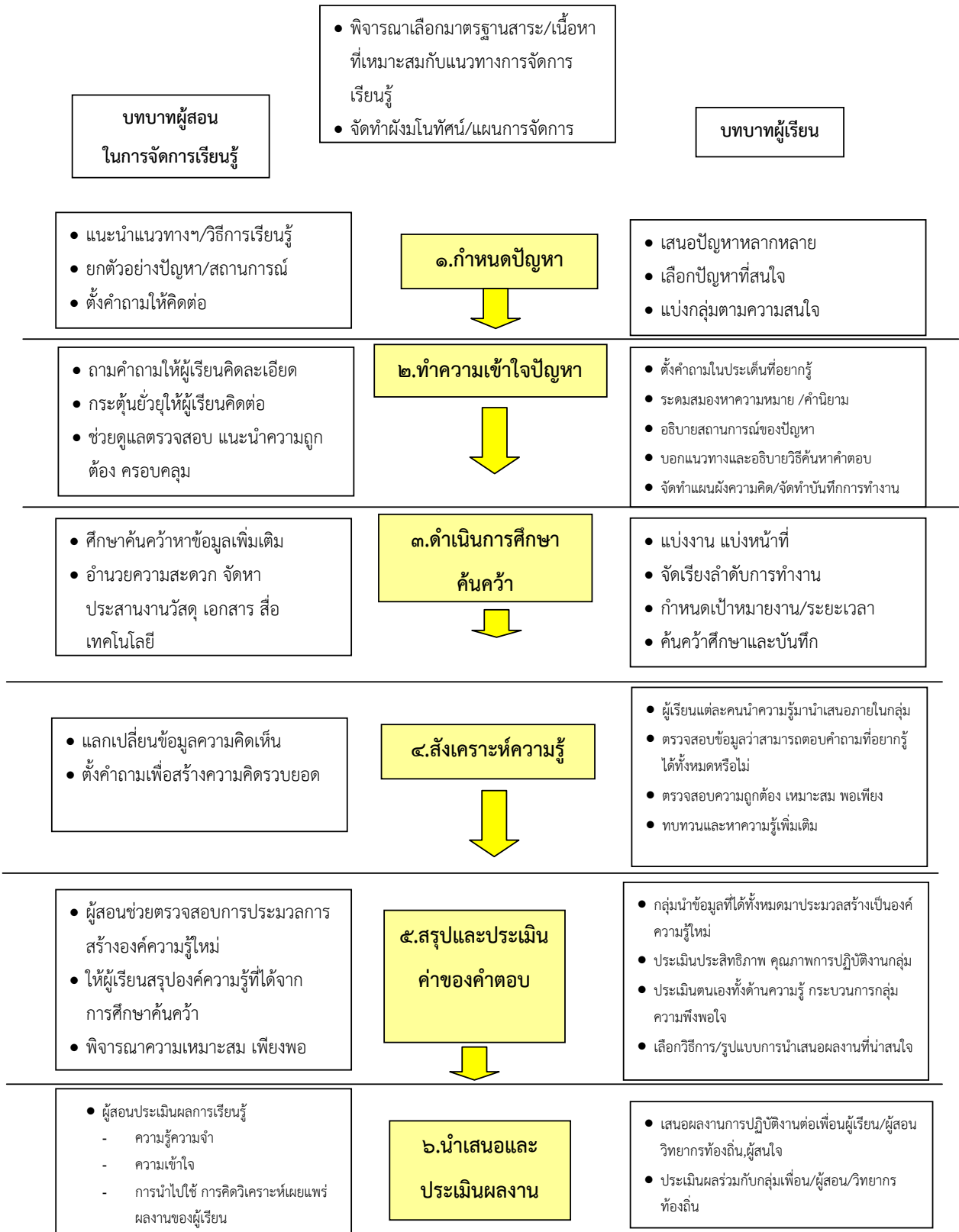
สรุป

แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรมีขั้นตอนพิจารณาประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) พิจารณาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) กำหนดแหล่งข้อมูล 3) กำหนดและเขียนขอบข่ายปัญหาที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนต้องการศึกษา 4) กำหนดกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5) สร้างคำถาม และ 6) กำหนดวิธีการประเมินผล

เรื่องที่ 2.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานแสดงดังแผนผังได้ ดังนี้

แผนภาพ แสดงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

โดยในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาเป็นขั้นที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ต่างๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียนได้และเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจปัญหาที่ต้องการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องสามารถอธิบายสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง และประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ ทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย ผู้เรียนทุกกลุ่มรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินผลงาน

สรุป

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่
1) กำหนดปัญหา 2) ทำความเข้าใจกับปัญหา 3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4) สังเคราะห์ความรู้
5) สรุปและประเมินค่าของคำตอบ และ 6) นำเสนอและประเมินผลงาน

เรื่องที่ 2.3 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ : แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การวัดความยาว

ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 เวลา 2 ชั่วโมง

1.สาระสำคัญ

การวัดความยาว ความสูงและระยะทาง ต้องวัดให้ถูกวิธี ควรเลือกใช้เครื่องมือวัดและหน่วยการวัดที่เป็นมาตรฐานและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด

2.จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. เมื่อกำหนดสถานการณ์การวัดความยาวให้ ผู้เรียนสามารถวัดความยาว ความสูง หรือระยะทาง และบอกความยาว ความสูง หรือระยะทางเป็น กิโลเมตร เมตร เซนติเมตร มิลลิเมตร ภา ได้
๒. ผู้เรียนปฏิบัติกรวัดความยาวจากสถานการณ์ต่างๆได้
๓. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการทำงาน

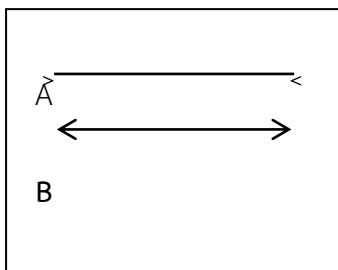
3. สาระการเรียนรู้

๑. เครื่องมือวัดและหน่วยการวัดความยาว
๒. วิธีการวัดความยาว ความสูง หรือระยะทาง

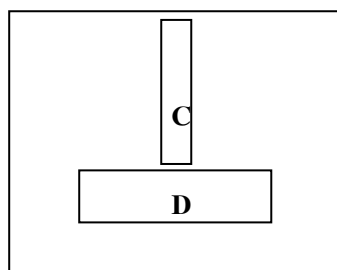
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

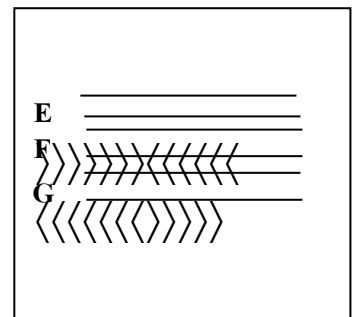
- ผู้สอนนำภาพการเปรียบเทียบความยาวให้ผู้เรียนดู แล้วตอบคำถาม

ส่วนของเส้นตรงใด ยาวกว่ากัน มากกว่ากัน ที่ขนานกัน

รูปใดมีความยาว

รูปใดมีส่วนของเส้นตรง

เมื่อทุกคนตอบแล้ว ให้ตัวแทนผู้เรียนออกมาวัดความยาว

จะพบว่ารูปที่ 1 ความยาวของ A และ B เท่ากัน

รูปที่ 2 ความยาวของ C และ D เท่ากัน

รูปที่ 3 ทั้งรูป E, F และ G มีส่วนของเส้นตรงที่ขนานกัน

ผู้เรียนหลายคนอาจตอบผิด ซึ่งสิ่งที่มองเห็นอาจไม่จริง เพราะเป็นภาพลวงตา จะให้ถูกต้องแน่นอน ต้องทำการวัดด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม และมีมาตรฐาน

- ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับการวัดความยาวว่า ถ้าพูดถึงการวัดความยาว ผู้เรียนนึกถึงสิ่งใดบ้าง และผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องนั้นอย่างไร
- แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คนโดยละเพศ และระดับความสามารถให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันกำหนดปัญหาที่จะศึกษาค้นคว้า เช่น
- เครื่องมือวัดความยาวมีอะไรบ้าง มีลักษณะอย่างไร ใช้วัดสิ่งใด
- มีวิธีการใช้เครื่องมืออย่างไร
- หน่วยการวัดความยาวมีอะไรบ้าง

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา

แต่ละกลุ่มทำความเข้าใจกับปัญหาในประเด็นต่อไปนี้

- ปัญหาคือ อะไร , อะไรคือสิ่งที่ไม่รู้ และหากต้องการรู้จะหาคำตอบได้จากที่ใด เช่น

ปัญหา	สิ่งที่ต้องการรู้	แหล่งข้อมูล
เครื่องมือการวัดความยาวที่มีใช้ในปัจุบัน มีอะไรบ้าง มีวิธีใช้อย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> - ชนิดของเครื่องมือวัดความยาว - ลักษณะหรือส่วน ประกอบของเครื่องมือ - การใช้เครื่องมือวัดความยาว 	<ul style="list-style-type: none"> - ใบความรู้ -หนังสือค้นคว้า - ห้องสมุด - ถามผู้สอน ฯลฯ
หน่วยการวัดความยาวมีอะไรบ้าง	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยการวัดความยาวที่เป็นมาตรฐานสากล - หน่วยการวัดความยาวของไทย 	<ul style="list-style-type: none"> - ใบความรู้ -หนังสือค้นคว้า - ห้องสมุด - ถามผู้สอน ฯลฯ

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แต่ละกลุ่มวางแผนการศึกษาค้นคว้า โดย

- กำหนดวิธีการและแหล่งข้อมูล
- แบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน
- ลงมือดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และบันทึกผลการศึกษา ในแบบบันทึกการศึกษาค้นคว้าและแก้ปัญหา (ตอนที่1)

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

- สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มนำข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาร่วมกันอภิปรายว่า ความรู้ที่ได้มานั้นมีความถูกต้องเหมาะสมเพียงพอและตอบคำถามหรือปัญหาที่กำหนดไว้หรือไม่
- ผู้สอนให้คำแนะนำเพิ่มเติมในแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

- สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปผลการศึกษาค้นคว้าในแบบบันทึกการศึกษาค้นคว้าและการแก้ปัญหา (ตอนที่ 2) พร้อมทั้งเขียนเป็นแผนที่ความคิดตามใบงานที่ 1
- สมาชิกในกลุ่มร่วมกันประเมินผลงานของกลุ่ม
- ทำใบงานที่ 2-5 เพื่อฝึกทักษะการวัดความยาว

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

- แต่ละกลุ่ม นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนในเรื่องเครื่องมือการวัดความยาว , หน่วยการวัดความยาว , วิธีการวัดความยาว , การทำงานของกลุ่ม
- เพื่อนๆ และผู้สอน ร่วมกันประเมินผลงาน
- ผู้สอนเสนอแนะความรู้เพิ่มเติม

5. สื่อและแหล่งเรียนรู้**สื่อ**

- ภาพการเปรียบเทียบความยาว
- ภาพ เครื่องมือวัดความยาว
- เครื่องมือวัดความยาว ชนิดต่างๆเช่น ตลับเมตร , สายวัด , ไม้บรรทัด , ไม้เมตร ฯลฯ
- สิ่งของที่นำมาวัดความยาว / ความสูง
- ใบความรู้เรื่องการวัดความยาว
- ใบงานที่ 1 - 5 เรื่องการวัดความยาว
- หนังสือค้นคว้าเช่น แบบเรียนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ฯลฯ
- แบบบันทึกการศึกษาค้นคว้า / แก้ปัญหา

แหล่งเรียนรู้ ห้องสมุดโรงเรียนห้องคอมพิวเทอร์บุคคัล / ผู้รู้ ฯลฯ

6. กระบวนการประเมินผล

สิ่งที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่านการประเมิน
ความรู้ - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือการวัดความยาวและหน่วยการวัดความยาว	ตรวจผลงาน	แบบบันทึกการตรวจผลงาน (แบบบันทึกการศึกษาค้นคว้าและแก้ปัญหา, ใบงานที่1,5)	ได้คะแนนเฉลี่ย 60% ขึ้นไป
ทักษะ - ทักษะในการวัดความยาว	ตรวจผลงาน	แบบบันทึกการตรวจผลงาน (ใบงานที่2 – 4)	ได้คะแนนเฉลี่ย 60% ขึ้นไป
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - ความรับผิดชอบในการทำงาน	สังเกตพฤติกรรม	แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม	ได้คะแนนเฉลี่ย 2 (ดี) ขึ้นไป

แบบบันทึกการศึกษาค้นคว้าและการแก้ปัญหา

สาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง.....

กลุ่มที่.....

สมาชิก

1..... ประธาน

2..... เลขานุการ

3.....

4.....

5.....

ตอนที่ 1

หัวข้อปัญหา

ทำความเข้าใจปัญหา

- สิ่งที่ต้องการรู้.....
- วิธีการหาคำตอบ.....
- แหล่งข้อมูล.....

การศึกษาค้นคว้า / แก้ปัญหา

ชื่อสมาชิก	การแบ่งหน้าที่	แหล่งข้อมูล	ผลการศึกษา

ตอนที่ 2

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า/แก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

สรุป

กระบวนการในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ กำหนดปัญหา, ทำความเข้าใจปัญหา, ดำเนินการศึกษาค้นคว้า, สังเคราะห์ความรู้, สรุปและประเมินค่าของคำตอบ และนำเสนอและประเมินผลงาน

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 2 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 2

ตอนที่ 3 คุณค่าของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการสืบค้นข้อมูล โดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการขึ้นนำตนเองนั่นคือการรู้จักการวางแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างยิ่งต่อการนำวิธีการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อให้เกิดประโยชน์

1. ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เนื้อหาที่เกี่ยวกับการคำนวณผู้สอนยังจำเป็นต้องอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจในเรื่องหลักการทฤษฎี การสืบค้นของผู้เรียนจะเจาะลึกลงไปเพื่อนำหลักการทฤษฎีเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในชีวิตจริง

2. การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศอาจต้องใช้เวลาเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากสถานการณ์ปัญหาที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องคิดทั้งสองภาษานอกจากเกิดกระบวนการคิดแล้วยังต้องเน้นกระบวนการทางภาษาอีกด้วย บางเนื้อหาไม่สามารถสืบค้นได้จากแหล่งความรู้ที่จัดเตรียมไว้ ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆที่กว้างขวางขึ้น เช่นหนังสือพิมพ์ ภาษาอังกฤษฉบับที่เป็นปัจจุบัน สื่ออินเทอร์เน็ต ผู้รู้หรือภูมิปัญญาเป็นต้น

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีบางเนื้อหาเท่านั้นที่เหมาะสมกับการใช้การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เนื่องจากมีเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนฝึกทักษะมาก มีเพียงบางเนื้อหาเท่านั้นที่ผู้เรียนสามารถเลือกปัญหามาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการนำรูปแบบการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไปใช้ได้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นต้น เนื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ดังกล่าวมีธรรมชาติของวิชาที่ต้องการฝึกให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถคิดสร้างสรรค์ในสิ่งใหม่ๆได้

กล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางแบบใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ จำเป็นต้องอาศัยกลไกหลายๆ ด้าน ทั้งบทบาทผู้เรียนด้านความรู้การทำงานและทักษะพื้นฐาน บทบาทผู้สอนต้องเป็น ผู้อำนวยการความสะดวกเตรียมสถานการณ์เอกสารสื่อทัศนูปกรณ์แหล่งเรียนรู้ต่างๆโดยผู้สอนอาจมีการเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถพัฒนาความคิดของผู้เรียนสามารถใช้สอนได้กับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ผู้สอนจำเป็นต้องพิจารณาเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมในการใช้แนวทางนี้ไปพร้อมกับการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้เหมาะสม **การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ไม่สามารถใช้ได้ตลอดทุกเนื้อหาและทุกกิจกรรมการเรียนรู้**ผู้สอนควรใช้เทคนิคอื่น ๆ มาสอดแทรกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้มีความหลากหลายตามความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงเพื่อค้นพบข้อสรุปการเรียนรู้จากการฟังผู้สอนอธิบายและแสดงผลประกอบกับการซักถามเพื่อให้ผู้เรียนได้ข้อสรุปการเรียนรู้จากสถานการณ์การใช้คำถามแล้วผู้เรียนดำเนินการสืบเสาะหาความรู้การเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้า เป็นต้น

สรุป

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการสืบค้นข้อมูล โดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองนั่นคือการรู้จักการวางแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างยิ่งต่อการนำวิธีการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถพัฒนาความคิดของผู้เรียนสามารถใช้สอนได้กับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ผู้สอนจำเป็นต้องพิจารณาเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมในการใช้แนวทางนี้ไปพร้อมกับการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ไม่สามารถใช้ได้ตลอดทุกเนื้อหาและทุกกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนควรใช้เทคนิคอื่นๆมาสอดแทรกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้มีความหลากหลายตามความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน

ตอนที่ 4 บทบาทผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

การเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่ต้องใช้กิจกรรมในการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิด ตั้งคำถาม รวมไปถึงการสืบค้นเพื่อหาคำตอบ ดังนั้นบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนจึงมีความแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนแบบทั่วไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. บทบาทของผู้สอน

ผู้สอนมีบทบาทโดยตรงต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นลักษณะของผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ควรมีลักษณะดังนี้

- 1.1 ต้องมุ่งมั่น ตั้งใจสูง รู้จักแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
- 1.2 ต้องรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเข้าใจศักยภาพของผู้เรียนเพื่อสามารถให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เรียนได้ทุกเมื่อทุกเวลา
- 1.3 ต้องเข้าใจขั้นตอนของแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานอย่างถ่องแท้ชัดเจนทุกขั้นตอน เพื่อจะได้แนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนได้ถูกต้อง
- 1.4 ต้องมีทักษะและศักยภาพสูงในการจัดการเรียนรู้ และการติดตามประเมินผลการพัฒนาของผู้เรียน
- 1.5 ต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกด้วยการจัดหาสนับสนุนสื่ออุปกรณ์เรียนรู้ให้เหมาะสมเพียงพอ จัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ จัดเตรียมห้องสมุด อินเทอร์เน็ตฯลฯ
- 1.6 ผู้สอนต้องมีจิตวิทยาสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวในการเรียนรู้ตลอดเวลา
- 1.7 ต้องชี้แจงและปรับทัศนคติของผู้เรียนให้เข้าใจและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้แบบนี้
- 1.8 ต้องมีความรู้ ความสามารถ ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและเจตคติให้ครบทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้

2. บทบาทของผู้เรียน

- 2.1 ต้องปรับทัศนคติในบทบาทหน้าที่และการเรียนรู้ของตนเอง
- 2.2 ต้องมีคุณลักษณะด้านการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความรับผิดชอบสูง รู้จักการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
- 2.3 ต้องได้รับการวางพื้นฐาน และฝึกทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น กระบวนการคิด การสืบค้นข้อมูล การทำงานกลุ่ม การอภิปราย การสรุป การนำเสนอผลงาน และการประเมินผล
- 2.4 ต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดีพอ

สรุป

บทบาทของผู้สอนจะต้องเข้าใจขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความมุ่งมั่นตั้งใจ เป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถวัดประเมินผลตามสภาพจริง

บทบาทของผู้เรียน จะต้องใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความรับผิดชอบสูง รู้จักการทำงานร่วมกัน มีทักษะการสื่อสารที่ดี มีทักษะกระบวนการคิด การสืบค้นข้อมูล การอภิปราย การสรุป และการประเมินผล

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 4 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 4

ใบงานที่ 4

ชื่อหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
ตอนที่ 4 บทบาทผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

คำสั่ง หากท่านได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานจะปฏิบัติตน
อย่างไร เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุผลสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....